

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารประกอบการพิจารณา

ญัตติ

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาโครงการ
ชลประทานระบบท่อทั่วประเทศ

อ.พ. ๕/๒๕๕๑ สมัยประชุมสามัญทั่วไป

จัดทำโดย

กลุ่มงานบริการวิชาการ

สำนักวิชาการ

โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๒

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๓ , ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘-๙

ญัตติ

เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาโครงการ
ชลประทานระบบท่อทั่วประเทศ

(นายรณฤทธิชัย กานเขต และนายพิสิฏฐ ศรีชนะ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นในเวลาจำกัด เพื่อให้ทันใช้ประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือญัตติ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยรวบรวมข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความ ข่าวจากสื่อต่าง ๆ และ/หรือสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นแก่สมาชิกรัฐสภา และผู้สนใจทั่วไป หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง เอกสารประกอบการพิจารณานี้ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑.๒.๓ สำนักวิชาการ เป็นผู้จัดทำ และเผยแพร่ทาง w.w.w.parliament.go.th/library/ ผู้ใดนำข้อความหรือส่วนหนึ่งส่วนใดในเอกสารนี้ไปลงพิมพ์ในเอกสารอื่น โปรดอ้างอิงที่มากำกับไว้ด้วย

ต้องการรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐ - ๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘ และ ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๙

กลุ่มงานบริการวิชาการ

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารประกอบการพิจารณา

กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๘-๕๗

สารบัญ

	หน้า
๑. สารสำคัญ ผู้คดี เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาโครงการชลประทานระบบท่อทั่วประเทศ (นายรณฤทธิ์ชัย กานเขต และนายพิทักษ์ ศรีชนะ เป็นผู้เสนอ)	๑
๒. สภาพปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำ	๒
๓. ความเป็นมาโครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ	๔
๔. ปัญหาและแนวทางแก้ไขโครงการนำร่อง โครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ	๕
๕. ขอบข่ายการศึกษาและพื้นที่เป้าหมาย	๑๐
๖. แนวนโยบาย ข้อกำหนดของรัฐ และความร่วมมือ และแนวทางที่เกษตรกรจะต้องถือปฏิบัติ	๑๖
๗. ข้อดี และข้อเสียของระบบท่อส่งน้ำและระบบคลองส่งน้ำ	๒๑

ผู้รับผิดชอบ

นางวิจิตรา วัชรภรณ์

นางสาวเขาวนิจ สุนนันทน์

นางอารยะหญิง จอมพลาผล

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริการวิชาการ ๒

ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริการวิชาการ ๓

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นางพุทธชาติ ทองแถม

นางสุภัทรา คำมุงคุณ

นางชนิดา จรรโลงศิริชัย

นางณิชพรพรณ สงวนทองคำ

นางสาวอังคณา ชุมเหล็ก

นางสาวอุไร ธรรมเพชร

นางสาวนภาพร ญาณศิริ

นางสาวอังคณา เนียมโก๊ะ

นางสาวเมษณีญา สวรินทร์พย์

วิทยากร ๗ ว.

วิทยากร ๗ ว.

วิทยากร ๕

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๖

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๕

เจ้าพนักงานธุรการ ๖

เจ้าหน้าที่ธุรการ ๖

เจ้าหน้าที่ธุรการ ๕

เจ้าหน้าที่ธุรการ ๔

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

รับค้นฉบับเวลา ๑:๐๕

วันที่ ๒๗ / กพ / ๕๑

ที่รับ โทร

สาระสำคัญ

ญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาโครงการชลประทานระบบท่อทั่วประเทศ
(นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต และนายพิภพ ศรีชนะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาดำเนินการโครงการชลประทานระบบท่อ
เครือข่ายส่งน้ำทั่วประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอย่างยั่งยืน

เหตุผล

เนื่องด้วยปัจจุบันปัญหาการขาดแคลนน้ำเกิดภาวะวิกฤติรุนแรง เนื่องจากได้รับ
ผลกระทบจากภาวะฝนแล้ง โดยสาเหตุจากฝนทิ้งช่วง ทำให้เกษตรกรขาดแคลนน้ำที่ใช้ในการ
อุปโภค บริโภคและน้ำ เพื่อใช้ในการเกษตร รัฐได้พยายามดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมี
นโยบายการบริหารจัดการน้ำ เช่น การสร้างฝาย การสร้างอ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำบาดาล และระบบอื่น ๆ
ตลอดจนการเพิ่มน้ำในแหล่งเก็บกักน้ำต่าง ๆ ส่วนการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในระยะยาวนั้น
รัฐได้มีโครงการชลประทานระบบท่อ ซึ่งเป็นวิธีการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ กระทำ
โดยการผันน้ำจากเขื่อนสู่อ่างเก็บน้ำ และการสูบน้ำจากแม่น้ำมาใช้ในพื้นที่ต่าง ๆ ผ่านระบบท่อซึ่ง
ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นวิธีการจัดหาแหล่งน้ำที่เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพของ
การใช้น้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตของภาคการเกษตรแต่โครงการชลประทานระบบท่อ ที่รัฐได้
ดำเนินการยังไม่สามารถครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่ ทำให้เกษตรกรที่ทำนาทำไร่และทำสวนประสบ
ปัญหาขาดแคลนน้ำ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และระบบเศรษฐกิจของ
ประเทศ

สภาพปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำ

การเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและชุมชนเมือง ทำให้ความต้องการน้ำเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับ การใช้น้ำอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่ประหยัด การบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำลำธาร และการขาดการควบคุมน้ำทิ้งที่เหมาะสม ได้ส่งผลให้ประเทศประสบปัญหาเกี่ยวกับน้ำหลายประการ ที่สำคัญได้แก่

การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี

ปริมาณความต้องการใช้น้ำได้เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของประชากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ขณะที่แหล่งเก็บกักน้ำทั้งที่สร้างขึ้นและที่มีอยู่ตามธรรมชาติไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้เพียงพอตลอดปี ในฤดูแล้งจึงเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำขึ้น

ความต้องการใช้น้ำ โดยภาพรวมของประเทศ ในปี 2544 ความต้องการใช้น้ำเพื่อกิจกรรมการอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว การชลประทานและพลังงาน และการรักษาสภาพนิเวศวิทยาทำให้น้ำ รวมประมาณ 67,230 ล้าน ลบ.ม. และจะเพิ่มขึ้นเป็น 126,280 ล้าน ลบ.ม. ในปี 2564 หรือเพิ่มขึ้นปีละประมาณ 2,950 ล้าน ลบ.ม. โดยเป็นการใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรมมากที่สุดคือประมาณ ร้อยละ 62 ของการใช้น้ำทั้งหมด รองลงมาคือการใช้เพื่อการรักษาสภาพนิเวศทำให้น้ำ ร้อยละ 33 ส่วนการใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและการผลิตทางอุตสาหกรรม/การท่องเที่ยว รวมกันเป็นเพียงร้อยละ 5-6 ของการใช้น้ำทั้งหมดเท่านั้น

กิจกรรมการใช้น้ำ	ปริมาณการใช้น้ำปี 2544		ปริมาณการใช้น้ำปี 2564	
	ล้าน ลบ.ม	ร้อยละ	ล้าน ลบ.ม	ร้อยละ
1. ชลประทานและพลังงาน	41,465	61.7	97,904	77.5
2. การรักษานิเวศทำให้น้ำ	22,089	32.9	22,089	17.5
3. อุปโภคบริโภค	2,363	3.5	2,753	2.2
4. อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว	1,316	2.0	3,533	2.8
รวม	67,233	100.0	126,279	100.0

ที่มา : การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในกลุ่มน้ำแบบบูรณาการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

ปริมาณน้ำขาดแคลน เมื่อเปรียบเทียบปริมาณความจุใช้งานได้ของอ่างเก็บน้ำทุกขนาดรวมกันจำนวน 51,000 ล้าน ลบ.ม. และปริมาณความต้องการใช้น้ำประมาณ 67,230 ล้าน ลบ.ม. ในปี 2544 และ 126,280 ล้าน ลบ.ม. ในปี 2564 แล้ว แสดงให้เห็นว่า ในอนาคตสภาพความไม่พอเพียงของน้ำจะรุนแรงขึ้นและเมื่อพิจารณารายลุ่มน้ำ พบว่า ในปี 2544 มีจำนวน 19 ลุ่มน้ำ ที่ความจุใช้งานได้ของแหล่งน้ำที่มีอยู่มีต่ำกว่าปริมาณความต้องการน้ำในลุ่มน้ำ

- ปริมาณความจุใช้งานได้ของแหล่งน้ำที่ต่ำกว่าความต้องการน้ำ ในระดับ 0-500 ล้าน ลบ.ม./ปี มีจำนวน 8 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำวัง ชี สะแกกรัง โคนเลสาบ เพชรบุรี บางปะกง ชายฝั่งทะเลตะวันตก และชายฝั่งทะเลตะวันออก

- ปริมาณความจุใช้งานได้ของแหล่งน้ำที่ต่ำกว่าความต้องการน้ำ ในระดับ 500 – 1,000 ล้าน ลบ.ม./ปี มีจำนวน 3 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำ ยมและมูล

- ปริมาณความจุใช้งานได้ของแหล่งน้ำที่ต่ำกว่าความต้องการน้ำ ในระดับมากกว่า 1,000 ล้าน ลบ.ม./ปี ซึ่งนับว่าเป็นสภาพการขาดแคลนที่รุนแรงที่สุด มีจำนวน 8 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ภาคใต้ฝั่งตะวันออก ทาจิน โขง ภาคใต้ฝั่งตะวันตก ปราจีนบุรี สกละวิน และทะเลสาบสงขลา

ภัยแล้ง สภาพความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์ทางธรรมชาติอันเนื่องมาจากฝนแล้ง ทำให้ปริมาณน้ำท่าไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้จึงเกิดการขาดแคลนน้ำรุนแรงขึ้น ซึ่งพื้นที่ที่ประสบภัยแล้งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่อาศัยน้ำฝนและน้ำในลำน้ำธรรมชาติเพื่อการอุปโภคบริโภคและกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นหลัก และมักเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยมีหมู่บ้านที่ประสบปัญหาภัยแล้งถึงประมาณ 35,800 หมู่บ้าน หรือร้อยละ 55 ของหมู่บ้านทั่วประเทศแยกเป็นหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรร้อยละ 30 และหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำทั้งเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตรร้อยละ 25 และในจำนวนนี้เกือบครึ่งหนึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระยะ 15 ปีที่ผ่านมาปรากฏว่า ปัญหาภัยแล้งก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อราษฎรและความเสียหายต่อการเกษตรกรรมคิดเป็นมูลค่าประมาณ 200 ล้านบาทต่อปี ซึ่งในการให้ความช่วยเหลือจะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยการบรรทุกน้ำแจกจ่ายยังหมู่บ้านที่ประสบปัญหาภัยแล้ง

โครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ

ความเป็นมาของโครงการ

ในปี พ.ศ. 2538 รัฐบาลสมัยนายสุวิทย์ คุณกิตติ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดนโยบายที่จะก่อสร้างโครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ เพื่อส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกที่อยู่นอกเขตชลประทานที่ไม่สามารถส่งน้ำโดยวิธีปกติได้ จึงให้กรมชลประทานทำการศึกษารายละเอียดความเป็นไปได้ที่จะก่อสร้างโครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

โครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ เป็นโครงการหนึ่งในแผนปฏิบัติการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (โดย ร.ม.ว.สุวิทย์ คุณกิตติ) นำเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2539 และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2539 งบประมาณการดำเนินการ 5 ปี เป็นเงิน 13,473 ล้านบาท โดยให้ข้อสังเกตว่าควรให้กรมชลประทานเร่งรัดการดำเนินการให้เป็นไปตามการศึกษาและหลังจากได้ดำเนินการก่อสร้างระบบส่งน้ำในพื้นที่นำร่องแล้วเสร็จ ควรเปรียบเทียบ ผลประโยชน์ที่ได้รับและผลกระทบระหว่างการก่อสร้างระบบคลองส่งน้ำแบบเดิมกับการก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ก่อนที่จะขยายผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทต่อไป

ดังนั้น กรมชลประทานจึงได้ว่าจ้างกลุ่มบริษัทที่ปรึกษา ได้แก่ บริษัทเซาท์อีสเอเชีย เทคโนโลยี จำกัด บริษัทปัญญา คอนซัลแตนท์ จำกัด และบริษัทริชอสส์ เอ็นจิเนียริง จำกัด เพื่อศึกษาจัดทำแผนหลักศึกษาความเหมาะสมการออกแบบ และจัดทำเอกสารข้อกำหนดและเงื่อนไขงานจ้างهماก่อสร้างโครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ โดยเซ็นสัญญาเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2539 กำหนดแล้วเสร็จวันที่ 15 มีนาคม 2542 ต่อมากลุ่มบริษัทได้ศึกษาความเหมาะสมและจัดทำแผนหลักโครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ของประเทศไทย แล้วเสร็จจำนวน 217 โครงการ และคัดเลือกในการศึกษาความเหมาะสม 110 โครงการ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2540

จากผลการศึกษา ได้กำหนดพื้นที่ ดำเนินการนำร่องเพียง 50,000 ไร่ ในพื้นที่ 10 โครงการ ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี (พ.ศ. 2540 - 2542) วงเงินงบประมาณทั้งสิ้น 875,000,000.- บาท หลังจากนั้นจะประเมินผลของโครงการ ตามข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2539 ก่อนที่จะดำเนินการขยายผลดำเนินการโครงการต่อเนื่องต่อไป

ที่มา : กรมชลประทาน

สรุปโครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านการใช้น้ำเพื่อการชลประทาน การอุปโภคบริโภคและกิจกรรมใช้น้ำต่างๆ
2. เพิ่มแหล่งน้ำเพื่อใช้สำหรับอุปโภคบริโภคในพื้นที่ขาดแคลนน้ำได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีการสร้างงานใหม่ในท้องที่ชนบทมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการจัดระบบให้มีแหล่งน้ำอยู่ใกล้เคียงกับหมู่บ้าน และพื้นที่การเกษตร ทำให้เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่สามารถนำน้ำไปใช้อุปโภคบริโภค และทำการเกษตรปลูกพืชเศรษฐกิจและปลูกพืชสวนผัก หรือปลูกพืชไร่และสวนผลไม้ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์และการประมง เป็นการสร้างอาชีพชาวชนบทและยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานตามนโยบายรัฐบาล
4. เป็นระบบที่สามารถนำน้ำไปใช้ในพื้นที่ที่อยู่สูงกว่าแหล่งน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เป็นระบบที่สามารถส่งน้ำจากแหล่งน้ำที่มีน้ำเกินความต้องการ ไปยังแหล่งน้ำที่อยู่ใกล้เคียง แต่ขาดแคลนน้ำต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. ในกรณีที่เกิดสภาวะขาดแคลนน้ำ สามารถควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามกฎระเบียบการใช้น้ำที่ได้วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะกายภาพของโครงการ

โครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำจะประกอบไปด้วยแหล่งน้ำ (อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำ คลองส่งน้ำ ฯลฯ) ที่มีอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ กลาง หรือเล็ก ซึ่งจะเป็นแหล่งน้ำที่ถูกนำไปใช้โดยระบบท่อส่งน้ำไปยังพื้นที่เป้าหมาย การส่งน้ำส่วนใหญ่จะทำโดยการใช้เครื่องสูบน้ำเป็นหลัก นอกจากบางพื้นที่ที่ลักษณะภูมิประเทศอำนวยอาจจะส่งน้ำโดยใช้แรงโน้มถ่วง ขนาดและความยาวของท่อส่งน้ำจะขึ้นอยู่กับศักยภาพของปริมาณน้ำต้นทุนที่มี รวมทั้งปริมาณความต้องการน้ำและที่ตั้งของสถานที่ใช้น้ำ น้ำจากท่อส่งน้ำจะไหลลงสู่สระรับน้ำในหมู่บ้านซึ่งจะมีที่ตั้งอยู่กระจัดกระจายไปตามพื้นที่ใช้น้ำไม่ว่าจะใช้เพื่ออุปโภคบริโภคหรือเพื่อเกษตรกรรมจะสูบน้ำจากสระเก็บน้ำไปใช้ในบริเวณที่ได้กำหนดไว้ ขนาดหรือความจุของสระเก็บน้ำที่เหมาะสมแต่ละแห่งจะได้รับการศึกษาให้พอเหมาะกับปริมาณน้ำที่เข้ามาและใช้ออกไป โดยระบบท่อจ่ายน้ำที่นำน้ำจากสระเก็บน้ำเข้าพื้นที่ใช้น้ำทั้งเพื่ออุปโภคบริโภคและเกษตรกรรมภายในหมู่บ้าน

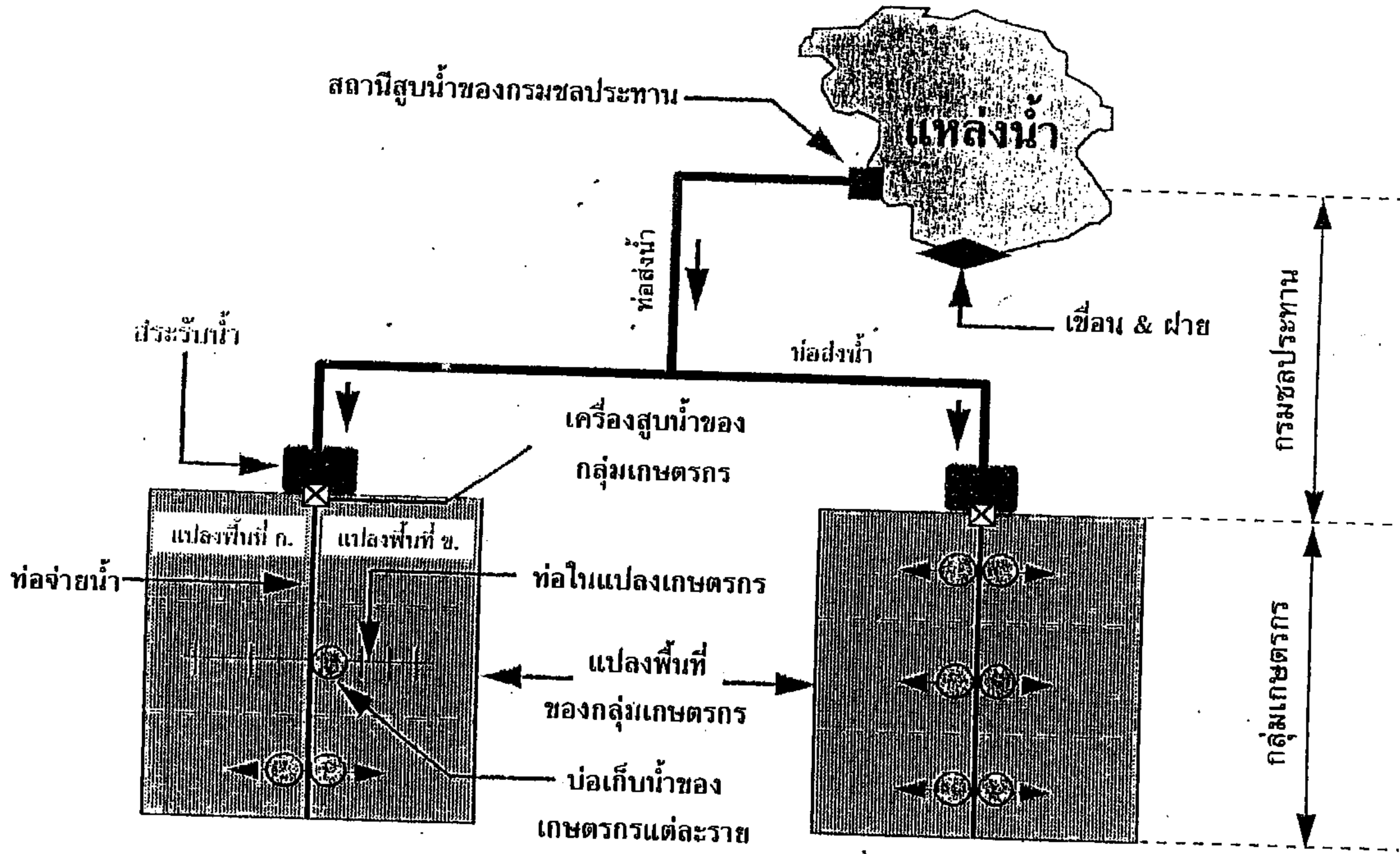
นอกจากนี้หากผลการศึกษาพบว่าแหล่งน้ำบางแห่งมีน้ำต้นทุนมากเกินไปเกินความต้องการในบางท้องที่อาจจะผันน้ำไปเติมลงในแหล่งน้ำบางแห่งที่ขาดแคลนน้ำที่อยู่ใกล้เคียงโดยการส่งน้ำในระบบท่อคังกล่าว วิธีการคังกล่าวนี้อาจจะเป็นการจัดสรรน้ำให้มีผลประโยชน์ในภาพรวมมากยิ่งขึ้น และเป็นการเฉลี่ยการใช้ทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม สิ่งสำคัญที่สุดก็คือสามารถบรรเทาการขาดแคลนน้ำโดยเฉพาะน้ำอุปโภคบริโภคในบางท้องที่ที่เกิดวิกฤตการขาดแคลนน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาโครงการแม่บท (Master Plan)

ในการจัดทำแผนแม่บทสิ่งแรกจะต้องพิจารณา คือความแน่นอนของศักยภาพแหล่งน้ำ และปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่ในอ่างเก็บน้ำ จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กที่ได้พัฒนาไว้แล้วรวมทั้งโครงการที่มีแผนจะพัฒนาในอนาคต รวมทั้งศึกษาปริมาณน้ำต้นทุน ลักษณะการใช้น้ำ ความต้องการน้ำทุกกิจกรรมทั้งสภาพปัจจุบันและอนาคต พิจารณาศักยภาพและประสิทธิภาพของระบบส่งน้ำและขอบเขตพื้นที่ชลประทานที่มีอยู่ในปัจจุบันและเสาะหาแนวทางการพัฒนาระบบส่งน้ำชลประทานโดยใช้ระบบท่อ ผลการศึกษาจะต้องเสนอแนะโครงการย่อยต่างๆ ที่มีศักยภาพการพัฒนาการส่งน้ำโดยใช้ระบบท่อรวมพื้นที่โครงการย่อยต่างๆ ให้ได้ประมาณ 1 ล้านไร่ และนำโครงการย่อยคังกล่าวนั้นมาจัดลำดับความสำคัญตามความพร้อมของแหล่งน้ำ ความเหมาะสมทางวิศวกรรม ปลอดภัยสิ่งแวดล้อม

การศึกษาโครงการขั้นความเหมาะสม (Feasibility Study)

จากการจัดเรียงลำดับโครงการย่อยซึ่งเป็นผลมาจากการจัดทำแผนแม่บท ให้เลือกโครงการย่อยที่มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยรวมพื้นที่โครงการต่างๆ ให้ได้ประมาณ 500,000 ไร่ มาทำการศึกษาขั้นความเหมาะสม ซึ่งการศึกษาในระดับนี้ต้องอาศัยข้อมูลในท้องที่ที่ละเอียดมากขึ้น โดยต้องมีการสำรวจเพิ่มเติม การศึกษาจะต้องดำเนินการตามมาตรฐานงานทางวิชาการเพื่อวิเคราะห์และกำหนดรูปแบบและลักษณะขององค์ประกอบโครงการให้เหมาะสมตามศักยภาพของทรัพยากรและข้อจำกัดด้านต่างๆ และมีการออกแบบเบื้องต้นทางด้านวิศวกรรม การประมาณราคาค่าก่อสร้าง การวิเคราะห์เศรษฐกิจและการเงิน การวางแผนการส่งน้ำและบำรุงรักษา รวมทั้งการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับเบื้องต้นและการจัดองค์การบริหารโครงการเฉพาะพื้นที่เพื่อใช้งานอีกด้วย

รูป : แสดงรูปแบบองค์ประกอบของโครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ

โครงการชลประทานระบบท่อนำร่อง 10 โครงการ (งบปกติ)

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	พื้นที่โครงการ (ไร่)	ผู้รับผิดชอบโครงการ	ค่าก่อสร้าง (บาท)
1	ระบบท่อนำน้ำบ้านดอนกอก อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น	1,100	โครงการชลประทาน ขอนแก่น	27,738,316
2	ระบบท่อนำน้ำบ้านกุคแคน อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น	1,855	โครงการชลประทาน ขอนแก่น	55,830,000
3	ระบบท่อนำน้ำบ้านโนนฆ้อง อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น	3,200	โครงการชลประทาน ขอนแก่น	51,214,527
4	สูบน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคและการเกษตร อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา	3,000	โครงการชลประทาน นครราชสีมา	51,563,100
5	ระบบท่อนำน้ำนิคมสร้างตนเองลำไคมน้อย จ.อุบลราชธานี	5,000	ส่วนปฏิบัติการ สำนักชลประทานที่ 7	63,284,000
6	ระบบท่อนำน้ำบ้านทับทิมสยาม (โศดาสัต)	4,000	ส่วนปฏิบัติการ สำนักชลประทานที่ 8	64,769,000
7	ระบบท่อนำน้ำบ้านชำตาเรือง จ.จันทบุรี	3,300	ส่วนปฏิบัติการ สำนักชลประทานที่ 9	25,600,000
8	ระบบท่อนำน้ำบ้านวังภู (คลองระบม) จ.ฉะเชิงเทรา	3,000	ส่วนปฏิบัติการ สำนักชลประทานที่ 9	47,340,011
9	ระบบท่อนำน้ำบ้านบึงบอน จ.ตราด	6,330	ส่วนปฏิบัติการ สำนักชลประทานที่ 9	86,980,500
10	ระบบท่อนำน้ำสหกรณ์เขื่อนศรีนครินทร์ จ.กาญจนบุรี	5,630	ส่วนปฏิบัติการ สำนักชลประทานที่ 13	47,874,666
	รวม			522,194,120

สรุปปัญหาและแนวทางแก้ไขโครงการนำร่อง โครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ

ปัญหา

1. สภาพโครงการในปัจจุบันมีการชำรุดในระบบภายหลังการใช้งานมาได้ระยะหนึ่ง ได้แก่ ชำรุดบริเวณรอยต่อข้ออ่อนของท่อส่งน้ำ รั่วที่ท่อส่งน้ำหลักบริเวณแยกเข้าถึงฝักน้ำและบริเวณหัวจ่าย ข้อต่ออ่อนขาด เกิดอุดตันบริเวณจุดจ่ายน้ำ ถึงฝักน้ำทรุดเอียง น้ำไปไม่ถึงถึงฝักน้ำบริเวณปลายท่อ เป็นต้น
2. ปัญหาด้านการ operate ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์ในการควบคุมดูแลโครงการลักษณะนี้ ประกอบกับอัตราค่าจ้างที่มีอยู่ไม่เพียงพอ
3. ขาดการส่งเสริมด้านการเกษตรแก่เกษตรกร โดยปัจจุบันเกษตรกรยังทำการเพาะปลูกแบบเดิมอยู่ซึ่งต้องใช้น้ำมากและไม่เป็นไปตามแผนการเพาะปลูกที่วางแผนไว้ว่าพืชที่ปลูกควรเป็นพืชที่ใช้น้ำน้อยและมีมูลค่าทางการตลาดสูง
4. เกษตรกรยังไม่พร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจ่ายค่าไฟฟ้าและค่าบำรุงรักษาโครงการ และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นยังไม่มีความพร้อมที่จะรับโอนโครงการไปดูแลแทนกรมชลประทาน

แนวทางแก้ไข

1. ปัญหาการชำรุดของระบบต่างๆ ควรเร่งให้ผู้รับจ้างตามสัญญาซ่อมแซมโดยเร็ว เนื่องจากยังอยู่ในระยะรับประกันผลงาน ในกรณีที่ผู้รับจ้างไม่ทำตามสัญญาเนื่องจากประมูลงานมาในราคาต่ำกว่าราคากลางมากควรดำเนินการตามกฎหมาย
2. ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโครงการให้มีความรู้เพียงพอที่จะควบคุมระบบการสูบน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเพิ่มอัตราค่าจ้างให้เพียงพอกับปริมาณงาน
3. จัดอบรมแก่เกษตรกร ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ทราบถึงเป้าหมายของโครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ และส่งเสริมให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการปลูกพืชให้หันมาปลูกพืชเศรษฐกิจที่ใช้น้ำน้อยแทน พร้อมทั้งจัดทำแปลงสาธิตเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ในการทำเกษตรแผนใหม่แก่เกษตรกร
4. ว่าจ้างบริษัทเอกชนเข้ามาบริหารจัดการโครงการในลักษณะโครงการนำร่องเพื่อให้สามารถใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อแนวทางให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้ปฏิบัติตามเมื่อรับโอนโครงการไปแล้ว

ขอขำยการศึกษาและพื้นที่เป้าหมาย

การศึกษานี้จะครอบคลุมพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และมีขอขำเขตการศึกษา สรุปได้ดังนี้

ขอขำเขตงานศึกษา	พื้นที่การศึกษา (ไร่)		
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก
1. การศึกษาแผนหลัก (1,000,000 ไร่)	700,000	100,000	200,000
2. การศึกษาความเหมาะสม (500,000 ไร่)	350,000	50,000	100,000
3. จัดทำเอกสารข้อกำหนดเงื่อนไข ประกอบการจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จ (450,000 ไร่)	315,000	45,000	90,000
4. ออกแบบรายละเอียดโครงการตัวอย่าง (50,000 ไร่)	38,000	4,000	8,000

สรุปลักษณะโครงการที่สำคัญที่ศึกษาความเหมาะสมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ร.ร.	ชื่อโครงการ	ตำแหน่ง		พื้นที่			จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	ปริมาณน้ำท่า (ล้าน ลบ.ม./ปี)		แหล่งน้ำ		ราคาโครงการ (ล้านบาท)	อัตราผลตอบแทน (%)
		จังหวัด	อำเภอ	เมือง (ไร่)	โครงการ (ไร่)	รวมประมาณ (ไร่)		เหนือ	ฤดูน้ำหลาก	ชนิด / ชื่อ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)		
สำนักงานชลประทานที่ 4													
1	หนองสาหร่าย	ขอนแก่น	ชนบท	6,000	5,840	5,664	398	63.40	1.90	อ่างฯ หนองสาหร่าย	13.59	218.39	14.77
2	บึงกุ่ม (น.หนองบัวลำภู)	ขอนแก่น	บ้านไผ่	5,300	5,460	5,183	435	173.92	3.47	อ่างฯ บึงกุ่ม	36.00	233.44	11.96
3	บึงกุ่ม (น.หนองบัวลำภู)	ขอนแก่น	บ้านไผ่	4,700	4,630	4,413	516	173.92	3.47	อ่างฯ บึงกุ่ม	36.00	154.53	22.78
4	หัวฝาย	ขอนแก่น	ศิรินทรา	2,000	1,228	1,184	111	7.30	0.36	อ่างฯ หัวฝาย	5.80	45.82	9.44
5	บึงอุบลรัตน์ (น.สวาง)	ขอนแก่น	น้ำพอง	4,700	4,700	4,463	313	88.67	2.34	บึงอุบลรัตน์	-	162.06	14.89
6	หัวฝายใหญ่	ขอนแก่น	บ้านฝาง	1,000	1,080	1,010	48	9.61	2.09	อ่างฯ หัวฝายใหญ่	1.40	48.45	11.18
7	บ้านอุบลรัตน์	ขอนแก่น	หนองเรือ	1,353	2,020	1,412	118	863.10	37.20	ฝายบ้านฝาง	-	79.79	12.75
8	อุบลรัตน์ (น.โนนสูง)	ขอนแก่น	หนองเรือ	3,300	2,860	1,996	231	2,343.30	106.50	อ่างฯ อุบลรัตน์	2,263.00	76.32	28.14
9	อุบลรัตน์ (น.ขอนแก่น)	ขอนแก่น	หนองเรือ	1,100	1,270	889	115	2,243.30	106.50	อ่างฯ อุบลรัตน์	2,263.00	44.17	14.11
10	หัวฝายน้ำสวย	มอ.	น้ำฝาง	2,800	2,170	2,105	145	4.08	0.45	อ่างฯ หัวฝายน้ำสวย	3.30	105.57	13.33
11	น้ำสวย (น.น้ำฝาง)	มอ.	น้ำฝาง	5,300	5,670	4,928	317	1,069.01	93.33	เขื่อนน้ำสวย	-	150.44	18.21
12	หัวฝายน้ำสวย (น.นาคอหว้า)	มอ.	น้ำฝาง	3,600	3,430	3,327	172	23.97	2.63	อ่างฯ หัวฝายน้ำสวย	29.00	154.73	16.63
13	น้ำสวย (น.รัตน)	มอ.	รัตนวาปี	1,300	1,700	1,721	161	766.28	57.79	เขื่อนน้ำสวย	-	59.11	24.20
14	น้ำสวย (น.รัตน)	มอ.	รัตนวาปี	5,300	5,380	5,214	352	488.54	17.03	เขื่อนน้ำสวย	-	184.45	21.17
15	หัวฝายพยอม	อุดรธานี	เมือง	10,000	9,990	9,385	388	144.13	3.85	อ่างฯ หัวฝายพยอม	126.63	496.84	11.30
16	คูเมือง	อุดรธานี	เมือง	1,000	960	895	118	15.36	1.15	อ่างฯ คูเมือง	6.44	32.27	22.74
17	หัวฝายน้ำพอง	อุดรธานี	น้ำโสม	3,000	3,170	2,957	288	15.68	0.44	อ่างฯ หัวฝายน้ำพอง	2.90	118.12	28.33
18	ทุ่งใหญ่	อุดรธานี	ทุ่งฝน	2,000	2,620	2,536	134	5.10	0.34	อ่างฯ ทุ่งใหญ่	2.00	82.47	17.22
19	ลำน้ำพอง	อุดรธานี	หนองแสง	2,000	2,130	2,043	166	4.13	0.22	อ่างฯ ลำน้ำพอง	2.80	66.08	19.53
20	หัวฝายพยอม	อุดรธานี	รัตนวาปี	1,000	1,010	958	92	1.48	0.04	อ่างฯ หัวฝายพยอม	0.41	37.14	9.92
21	หัวฝายพยอม (น.รัตน)	หนองคาย	เมือง	7,500	8,410	6,368	397	266.37	2.74	ฝาย. หัวฝายพยอม	-	303.69	15.25
22	หัวฝายพยอม (น.รัตน)	หนองคาย	เมือง	5,500	1,380	920	76	266.37	2.74	ฝาย. หัวฝายพยอม	-	28.28	15.84
23	หัวฝายพยอม (น.รัตน)	หนองคาย	เมือง	4,800	1,490	567	106	266.37	2.74	ฝาย. หัวฝายพยอม	-	23.91	15.44
24	หัวฝายพยอม	หนองคาย	น้ำพอง	5,000	4,670	4,431	245	150.03	3.13	ฝายหัวฝายพยอม	-	183.60	13.00
25	บึงหนองคาย	หนองคาย	พนา	2,000	2,420	2,318	345	6.85	0.07	อ่างฯ บึงหนองคาย	1.72	83.91	19.63
26	หัวฝายหนองคาย	หนองคาย	โพนพิสัย	5,000	2,930	2,796	86	4.12	0.07	อ่างฯ หัวฝายหนองคาย	3.94	88.67	13.85
27	บึงหนองคาย (น.รัตน)	หนองคาย	เมือง	3,000	3,670	3,481	183	31.02	0.27	อ่างฯ บึงหนองคาย	12.00	188.33	18.63
28	หัวฝายน้ำสวย	หนองคาย	ศรีรัตนวาปี	5,000	6,690	6,488	538	8.97	0.23	อ่างฯ หัวฝายน้ำสวย	4.00	250.93	14.14
29	บ้านหนองคาย	หนองบัวลำภู	สุวรรณคูหา	2,000	2,230	2,118	85	17.92	1.87	อ่างฯ บ้านหนองคาย	1.00	82.19	16.96
30	หัวฝายน้ำพอง (น.โพนสูง)	หนองบัวลำภู	ศรีบุญเรือง	3,700	3,290	3,121	219	122.11	8.50	ฝายหัวฝายน้ำพอง	-	112.37	18.86
31	หัวฝายน้ำพอง (น.รัตน)	หนองบัวลำภู	ศรีบุญเรือง	3,300	2,890	2,686	187	176.25	8.43	ฝายหัวฝายน้ำพอง	-	78.74	16.72
32	หัวฝายน้ำพอง	หนองบัวลำภู	นาทม	5,000	4,920	4,585	334	195.21	18.50	ฝายหัวฝายน้ำพอง	-	150.47	16.82
33	น้ำพอง (น.รัตน)	หนองบัวลำภู	โนนสูง	2,000	3,200	3,096	290	31.31	1.83	อ่างฯ น้ำพอง	19.00	123.22	18.83
34	น้ำพอง (น.รัตน)	หนองบัวลำภู	โนนสูง	4,000	1,320	1,463	126	31.31	1.83	อ่างฯ น้ำพอง	19.00	70.96	14.87
35	หนองโพน	มหาสารคาม	วาปีปทุม	3,000	2,200	2,089	138	1.27	0.03	อ่างฯ หนองโพน	2.02	120.41	5.59
36	หัวฝายพยอม (น.รัตน)	มหาสารคาม	เมือง	2,900	3,090	2,900	441	35.84	0.86	หัวฝายพยอม	-	84.87	14.13
37	หัวฝายพยอม (น.รัตน)	มหาสารคาม	เมือง	3,100	4,110	3,817	342	35.84	0.86	หัวฝายพยอม	-	110.00	13.15
38	ลำน้ำชี	มหาสารคาม	โพนพิสัย	5,000	4,940	4,480	280	3,835.60	487.30	เขื่อนน้ำชี - ศรีรัตน	-	173.64	17.88
39	บ้านฝาง	มหาสารคาม	วาปีปทุม	5,000	1,440	1,350	99	203.41	5.12	ฝายบ้านฝาง	-	31.46	12.85
รวม (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ 4)				341,135	132,948	132,337	9,425	64,199.58	992.32		4,853.75	4,734.69	-
เฉลี่ย (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ 4)				3,619	3,489	3,111	241	363.87	23.41		124.46	122.43	25.81
สูงสุด (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ 4)				10,000	9,990	9,385	388	3,836.60	487.18		2,263.00	496.84	24.39
ต่ำสุด (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ 4)				1,000	960	867	48	1.27	0.03		0.41	23.91	5.99

สรุปกิจกรรมโครงการที่เข้าบัญชีที่กรมการพาณิชย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปี	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน		พื้นที่			จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	ปริมาณน้ำฝน (ล้าน ลบ.ม./ปี)		แหล่งน้ำ		รวมโครงการ (ล้านบาท)	อัตราผลตอบแทน (%)
		จังหวัด	อำเภอ	สิบลำ (ไร่)	โครงการ (ไร่)	รวมทั้งหมด (ไร่)		เฉลี่ย	สูงสุด	ชนิด / ชื่อ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)		
สำนักงานชลประทานที่ 5													
40	ทำนบกั้นน้ำ	กาฬสินธุ์	พนม	2,800	2,800	1,870	131	17.47	0.15	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	5.80	39.39	16.65
41	ทำนบกั้นน้ำ	กาฬสินธุ์	เมือง	7,300	7,300	7,120	326	20.21	18.68	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	22.80	289.52	14.32
42	ทำนบกั้นน้ำ	กาฬสินธุ์	เมือง	6,000	6,000	5,870	333	15.90	3.30	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	6.70	184.34	18.64
43	ทำนบกั้นน้ำ	กาฬสินธุ์	พนม	6,300	6,300	5,640	403	15.34	9.63	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	12.80	163.62	18.75
44	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	ปทุมธานี	2,800	2,800	1,390	87	10.21	0.78	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	2.40	43.21	14.85
45	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	ศรีสงคราม	6,000	6,000	1,938	51	11.80	0.84	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	5.26	85.90	15.82
46	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	เมือง	1,170	1,170	1,120	36	18.00	1.38	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	2.42	41.26	17.21
47	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	พนม	3,100	3,100	1,540	118	3.29	0.43	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	2.80	45.13	7.38
48	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	ธวัชบุรี	2,370	2,370	1,235	89	8.27	0.67	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	3.07	45.34	17.78
49	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	โกสุมพิสัย	1,130	1,130	1,088	61	3.67	0.72	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	4.34	56.87	8.98
50	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	คงคา	2,700	2,700	2,800	180	16.38	1.33	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	2.80	71.77	12.98
51	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	คงคา	4,400	4,400	1,807	75	16.36	1.33	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	4.00	45.30	18.15
52	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	เมือง	2,900	2,900	2,065	67	14.73	1.18	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	2.70	32.84	9.58
53	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	เมือง	6,400	6,400	6,000	408	31.74	0.34	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	18.40	131.30	18.87
54	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	เมือง	7,900	7,900	4,816	183	30.75	0.31	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	26.90	108.12	18.50
55	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	ธวัชบุรี	1,900	1,900	1,452	97	13.46	0.68	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	2.04	39.39	20.59
56	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	ธวัชบุรี	3,200	3,200	2,080	140	11.38	2.11	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	4.10	70.87	18.02
57	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	พนม	1,100	1,100	990	52	4.75	0.88	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	3.10	39.93	11.74
58	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	พนม	1,900	1,900	1,628	138	5.78	1.07	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	2.07	62.17	14.18
59	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	ธวัชบุรี	7,300	7,300	4,524	134	21.02	0.21	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	9.60	153.78	14.23
60	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	เมือง	7,300	7,300	5,285	404	38.28	0.38	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	15.10	282.86	18.61
61	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	ธวัชบุรี	6,700	6,700	1,800	234	11.31	0.97	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	4.04	123.83	16.98
62	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	ธวัชบุรี	4,800	4,800	2,315	217	22.53	2.48	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	16.90	83.72	16.70
63	ทำนบกั้นน้ำ (หนอง)	มหาสารคาม	ธวัชบุรี	8,400	8,400	7,813	383	46.38	4.95	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ (หนอง)	33.40	238.44	17.37
64	ทำนบกั้นน้ำ (หนอง)	มหาสารคาม	ธวัชบุรี	30,000	30,000	20,990	1,430	1,635.47	94.71	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	1,964.00	661.57	11.88
65	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	ธวัชบุรี	3,300	3,300	2,730	136	9.81	0.18	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	8.39	91.33	17.36
66	ทำนบกั้นน้ำ	มหาสารคาม	ธวัชบุรี	7,300	7,300	5,892	425	37.37	2.91	อ่างฯ ทำนบกั้นน้ำ	18.00	200.22	18.34
รวม (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ 5)				135,994	146,800	383,875	4,577	2,186.36	153.36		2,385.62	3,389.69	-
เฉลี่ย (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ 5)				3,837	5,372	3,872	344	79.89	6.64		81.69	129.84	22.99
สูงสุด (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ 5)				30,000	30,000	20,990	1,430	1,635.47	94.71		1,964.00	661.57	38.59
ต่ำสุด (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ 5)				1,100	1,100	990	51	4.75	0.79		2.04	39.39	7.38

สรุปลักษณะโครงการที่สำคัญที่ศึกษาความเหมาะสมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ร.ร.	ชื่อโครงการ	ส่วนงาน		พื้นที่			จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	ปริมาณน้ำท่า (ล้าน ลบ.ม.)		แหล่งน้ำ		ราคาโครงการ (ล้านบาท)	อัตราผลตอบแทน (%)
		จังหวัด	อำเภอ	สิทธิ์ (ไร่)	โครงการ (ไร่)	ผลประโยชน์ (ไร่)		ชนิด / ชื่อ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)				
ส่วนงานชลประทานที่ ๑													
๑๗	ฝายชลประทาน	ชัยภูมิ	เมือง	1,500	1,500	1,375	80	16.32	2.33	ฝายฯ ฝายชลประทาน	10.31	46.27	14.29
๑๘	ฝายชลประทาน	นครราชสีมา	เมืองสามพวง	2,200	2,200	1,650	103	13.39	2.64	ฝายฯ ฝายชลประทาน	13.51	58.67	16.13
๑๙	ฝายชลประทาน	นครราชสีมา	ปักธงชัย	10,300	10,300	1,265	60	48.88	10.08	ฝายฯ ฝายชลประทาน	39.80	94.58	8.56
๒๐	ฝายชลประทาน	นครราชสีมา	สีดา	7,500	7,500	7,276	214	40.93	8.44	ฝายฯ ฝายชลประทาน	27.68	289.90	23.61
๗๑	ฝายชลประทาน	บุรีรัมย์	หนองบัว	6,800	6,800	2,726	101	22.15	2.15	ฝายฯ ฝายชลประทาน	13.56	112.62	6.84
๗๒	ฝายชลประทาน	บุรีรัมย์	เมือง	7,500	7,500	1,500	88	45.17	4.40	ฝายฯ ฝายชลประทาน	27.82	54.12	16.78
๗๓	ฝายชลประทาน (หนองพยอม)	ศรีสะเกษ	กันทรวิชัย	3,500	3,500	3,300	184	19.76	2.16	ฝายฯ ฝายชลประทาน (หนองพยอม)	2.44	100.15	12.34
๗๔	ฝายชลประทาน	ศรีสะเกษ	กันทรวิชัย	8,250	8,250	7,585	446	13.85	1.47	ฝายฯ ฝายชลประทาน	18.00	236.55	17.76
๗๕	ฝายชลประทาน	ศรีสะเกษ	ภูสิงห์	5,650	5,650	2,436	174	19.37	2.48	ฝายฯ ฝายชลประทาน	12.35	72.60	28.53
๗๖	ฝายชลประทาน (พื้นที่ประมาณ ๑๐)	ศรีสะเกษ	ภูสิงห์	2,950	4,000	3,150	262	6.41	0.82	ฝายฯ ฝายชลประทาน	3.80	126.90	14.89
๗๗	ฝายชลประทาน	สุรินทร์	ศรีณรงค์	9,700	9,700	4,375	175	255.75	26.51	ฝายฯ ฝายชลประทาน	14.57	140.03	15.48
รวม (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ ๑)				65,850	66,100	36,638	1,811	381.98	63.62		175.84	1,334.39	-
พื้นที่ (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ ๑)				5,914	6,099	3,331	181	45.63	5.77		15.91	121.31	34.23
จุดจุด (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ ๑)				10,300	10,300	7,585	446	255.75	26.51		39.80	289.90	28.93
ต่ำสุด (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ ๑)				1,500	1,500	1,365	60	6.41	0.82		3.44	46.27	6.84
รวม (ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)				342,195	344,806	263,828	17,863	14,918.52	1,208.10		7,234.41	9,498.67	-
พื้นที่ (ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)				4,444	4,469	2,416	232	218.43	18.69		118.69	122.36	18.69
จุดจุด (ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)				28,800	28,800	26,998	1,428	3,856.60	487.19		2,263.80	661.57	34.23
ต่ำสุด (ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)				1,500	1,500	1,365	60	6.41	0.82		3.44	46.27	6.84

สรุปลักษณะโครงการที่สำคัญที่ศึกษาความเหมาะสมในภาคตะวันออก

ร	ชื่อโครงการ	จำนวน		พื้นที่			จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	ปริมาณน้ำท่า (พัน ลบ.ม./ปี)		แหล่งน้ำ		ราคาโครงการ (ล้านบาท)	อัตราผลตอบแทน (%)
		จังหวัด	อำเภอ	สิบลำ (ไร่)	โครงการ (ไร่)	ชลประทาน (ไร่)		เฉลี่ย	สูงสุด	ชนิด/ชื่อ	ความจุอ่าง (พัน ลบ.ม.)		
ลำดับโครงการที่ ๑													
1	อ่างเก็บน้ำ	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอหนองหงส์	2,330	2,330	2,185	85	86.82	2.80	อ่างฯ หนองหงส์	10.55	69.63	15.15
2	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	1,110	1,110	1,108	43	5.67	8.85	อ่างฯ หนองสูง	2.50	23.90	23.31
3	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอหนองหงส์	4,890	4,890	1,000	75	130.09	7.94	อ่างฯ หนองหงส์	60.30	86.80	10.62
4	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอหนองหงส์	6,230	6,230	2,120	83	87.00	4.77	อ่างฯ หนองหงส์	60.70	86.34	16.24
5	วิบูลย์	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอหนองหงส์	2,000	2,000	1,950	71	51.13	2.35	อ่างฯ หนองหงส์	40.00	88.97	13.86
6	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	5,870	5,870	2,230	130	227.17	6.73	อ่างฯ หนองสูง	300.00	102.25	14.45
7	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	5,780	5,780	2,470	150	227.17	6.73	อ่างฯ หนองสูง	300.00	102.25	14.45
8	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	5,580	1,430	530	30	5.95	0.15	อ่างฯ หนองสูง	4.30	19.37	20.35
9	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	8,110	8,110	4,795	158	227.17	6.73	อ่างฯ หนองสูง	325.00	102.44	14.27
10	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	2,200	2,200	1,820	185	2.56	1.09	อ่างฯ หนองสูง	1.50	52.89	12.27
11	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	2,230	2,230	2,570	155	68.00	4.15	อ่างฯ หนองสูง	22.60	142.62	22.25
12	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	4,100	4,100	1,505	85	235.00	24.32	อ่างฯ หนองสูง	26.80	56.41	14.81
13	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	4,560	4,560	2,985	120	272.00	29.00	อ่างฯ หนองสูง	-	91.50	18.31
14	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	6,230	6,230	2,240	97	222.00	15.71	อ่างฯ หนองสูง	24.80	82.17	16.75
15	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	4,560	4,560	2,970	123	273.00	29.00	อ่างฯ หนองสูง	-	75.78	22.72
16	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	2,890	2,890	2,480	164	846.71	10.79	อ่างฯ หนองสูง	-	82.34	18.87
17	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	4,000	4,000	2,105	273	29.3, 29.32	1.43, 1.92	อ่างฯ หนองสูง	-	72.75	12.85
18	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	5,560	5,560	2,540	75	40.51	4.04	อ่างฯ หนองสูง	17.00	82.25	10.89
19	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	5,230	5,230	1,990	80	122.39	27.80	อ่างฯ หนองสูง	161.90	72.53	16.60
20	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	5,560	5,560	2,590	105	40.50	4.03	อ่างฯ หนองสูง	17.00	82.69	15.29
21	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	4,670	4,670	1,820	40	51.86	7.63	อ่างฯ หนองสูง	40.10	41.82	11.13
22	ชลประทาน	จังหวัดบุรีรัมย์	อำเภอโนนสูง	2,000	2,000	1,810	105	176.53	14.90	อ่างฯ หนองสูง	-	52.19	12.79
รวม (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ ๑)				106,540	102,400	51,493	2,375	2,270.75	226.43	-	1,448.41	1,757.88	-
เฉลี่ย (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ ๑)				4,843	4,655	2,341	108	150.51	10.78	-	52.26	78.90	15.51
สูงสุด (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ ๑)				8,110	8,110	4,795	273	846.71	27.80	-	325.00	102.44	22.21
ต่ำสุด (ในเขตสำนักงานชลประทานที่ ๑)				1,110	1,110	530	30	2.56	0.15	-	1.50	19.37	10.62

สรุปลักษณะโครงการที่สำคัญที่ศึกษาความเหมาะสมในภาคกลาง

ร	ชื่อโครงการ	ส่วนแบ่งที่ดิน		พื้นที่			จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	บริเวณหน้าท่า (กม. ตร.ม./ไร่)		แหล่งน้ำ		ราคาโครงการ (ล้านบาท)	อัตราผลตอบแทน (%)
		จังหวัด	อำเภอ	สิทธิ์ (ไร่)	โครงการ (ไร่)	ผลประโยชน์ (ไร่)		เฉลี่ย	จุดสูงสุด	ชนิด/ชื่อ	ความจุ (ล้าน ลบ.ม.)		
ลำดับงานประเภทที่ 3													
1	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	6,500	6,500	4,800	100	2,052.70	157.41	อ่าวตง	785	138.98	7.37
2	ท่ากรวด	ฉะเชิงเทรา	ท่ากรวด	10,230	10,230	2,870	400	2,052.75	157.41	อ่าวตง	785	350.41	4.90
3	ท่ากรวด	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	61,000	61,000	30,000	1,250	2,052.75	157.41	อ่าวตง	785	1,018.04	8.97
4	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	ท่ากรวด	5,230	5,230	5,160	215	2,052.70	157.41	อ่าวตง	785	152.79	4.65
ลำดับงานประเภทที่ 7													
5	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	1,200	1,200	250	35	2.45	0.29	อ่าวตง	0.16	17.55	9.00
6	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	2,000	2,000	2,975	75	20.41	2.25	อ่าวตง	2.20	75.71	6.25
ลำดับงานประเภทที่ 8													
7	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	2,250	2,250	2,250	71	2.89	1.08	อ่าวตง	2.00	54.78	8.43
ลำดับงานประเภทที่ 10													
8.1	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	3,320	3,320	2,210	150	2,674.90	631.66	อ่าวตง	17,745	89.9	8.53
8.2	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	2,000	2,000	2,225	136	2,674.90	631.66	อ่าวตง	17,745	100.28	7.85
8.3	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	2,470	2,470	2,110	110	2,674.90	631.66	อ่าวตง	17,745	72.44	8.79
8.4	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	2,620	2,620	2,115	118	2,674.90	631.66	อ่าวตง	17,745	82.23	8.99
8.5	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	1,460	1,460	1,060	65	2,674.90	631.66	อ่าวตง	17,745	38.51	11.31
8.6	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	2,650	2,650	2,080	120	2,674.90	631.66	อ่าวตง	17,745	72.54	8.90
8.7	ท่าลัดขำ	ฉะเชิงเทรา	อ่าวตง	5,530	5,530	4,880	225	2,674.90	631.66	อ่าวตง	17,745	152.01	10.26
รวม				110,620	110,620	71,525	2,190	21,951.96	5,054.88	-	127,280	2,237.47	-
เฉลี่ย				7,901	7,901	5,117	228	2,425.86	261.66	-	9,087	221.25	8.12
สูงสุด				61,000	61,000	30,000	1,250	2,674.90	631.66	-	17,745	1,018.04	11.31
ต่ำสุด				1,200	1,200	250	35	2.45	0.29	-	0.16	17.55	4.85

โครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ
สรุปแนวนโยบาย ข้อกำหนดของรัฐ และความร่วมมือ
และแนวทางที่เกษตรกรจะต้องถือปฏิบัติ

เนื่องจากโครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ มีลักษณะแตกต่างไปจากโครงการชลประทานระบบคลองส่งน้ำ และต้องประกอบด้วยความร่วมมือทั้งด้านการลงทุนและปฏิบัติการอย่างจริงจังของเกษตรกรในพื้นที่โครงการ จึงสมควรที่รัฐจะต้องกำหนดนโยบายและข้อกำหนดไว้เพื่อที่เกษตรกรในพื้นที่จะได้รับรู้ และพิจารณาข้อกำหนดที่รัฐได้วางไว้ว่าจะรับได้หรือไม่ หากเกษตรกรในพื้นที่ได้พิจารณาร่วมกันแล้วเห็นว่าไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดที่รัฐวางไว้ได้ รัฐก็ไม่จำเป็นต้องดำเนินการออกแบบรายละเอียดหรือก่อสร้างโครงการนั้น ๆ ต่อไปเพราะมีข้อแม้ว่าเกษตรกรในท้องที่ไม่ยินยอมหรือยอมรับในข้อกำหนดที่รัฐได้วางไว้ หากเกษตรกรในพื้นที่เห็นด้วยกับนโยบายและข้อกำหนดของรัฐแล้วเท่านั้น การออกแบบรายละเอียดและกำหนดวางแผนก่อสร้างโครงการ จึงจะดำเนินการต่อไปได้ กล่าวโดยสรุปก็คือ รัฐจะกำหนดนโยบายในส่วนของรัฐที่จะดำเนินการไว้ และมีข้อกำหนดให้เกษตรกรต้องมีส่วนร่วมและถือปฏิบัติด้วย เกษตรกรในพื้นที่เท่านั้นที่จะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะรับหรือให้มีโครงการหรือไม่?

1. นโยบายของรัฐ

(1.1) รัฐจะก่อสร้างโครงการในกรณีที่เกษตรกรในท้องที่มีส่วนเป็นผู้ริเริ่มและมีความต้องการโครงการร่วมกันอย่างจริงจังเท่านั้น

(1.2) เกษตรกรในท้องที่จะต้องร่วมมือกับรัฐในการทำตามข้อกำหนดที่รัฐได้กำหนดไว้

(1.3) นอกเหนือจากรัฐจะมีส่วนช่วยลงทุนในบางส่วนของโครงการ รัฐจะช่วยเกษตรกรในกิจกรรมเสริมในด้านการจัดการอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อกำหนด

2.1 ข้อกำหนดที่รัฐจะต้องทำ

(2.1) รัฐจะจัดงบประมาณร่วมลงทุนและดำเนินการก่อสร้างโครงการ ในส่วนที่เป็นสถานีสูบน้ำหลัก วางท่อส่งน้ำ และก่อสร้างสระรับน้ำหรืออาคารจ่ายน้ำเท่านั้น

(2.2) รัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดบุคลากร ปฏิบัติการสูบน้ำ ดูแล บำรุงรักษาและซ่อมแซม ในส่วนที่เป็นสถานีสูบน้ำจ่ายน้ำ ระบบท่อส่งน้ำและอุปกรณ์ ส่วนค่าไฟฟ้าหรือค่าสูบน้ำที่ใช้ในการสูบน้ำจาก สถานีสูบน้ำไปยังสระรับน้ำ กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์ในการใช้น้ำจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ทั้งหมดหรือเป็นบางส่วนแล้วแต่กรณี

(2.3) รัฐจะต้องจัดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านชลประทาน ด้านเกษตร และด้านสหกรณ์ ร่วมทำงานสนับสนุนกับกลุ่มเกษตรกรในท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาของเกษตรกรฯ ในกรณีต่าง ๆ ได้ทันที่และอย่างต่อเนื่อง ในกรณีดังกล่าวนี้ จะมีความจำเป็นอย่างยิ่งในช่วงเริ่มต้นของโครงการที่เกษตรกรยังไม่คุ้นกับโครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ

2.2 ข้อกำหนดที่เกษตรกรจะต้องทำ

2.2.1 เกษตรกรจะต้องร่วมทำความเข้าใจลักษณะทางกายภาพของโครงการ และร่วมกันพิจารณาข้อกำหนดเบื้องต้นที่รัฐได้วางไว้ และร่วมกันตัดสินใจจะรับโครงการหรือไม่

2.2.2 ในกรณีที่รับโครงการ เกษตรกรจะต้องรับรู้และร่วมดำเนินการดังนี้:

1) เกษตรกรในพื้นที่โครงการต้องยินยอมขายที่ดินให้แก่รัฐเพื่อใช้ในการก่อสร้างสถานีสูบน้ำ สระรับน้ำ และแนวท่อส่งน้ำเท่าที่จำเป็น

2) เกษตรกรในพื้นที่โครงการต้องยินยอมให้ใช้ที่ดินที่สาธารณะให้เป็นบริเวณแนวท่อส่งน้ำ สำหรับแนวท่อจ่ายน้ำเกษตรกรจะต้องร่วมกันยินยอมอนุญาตให้มีระบบท่อจ่ายน้ำผ่านบริเวณพื้นที่โครงการ

3) เกษตรกรต้องยินยอมและรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อทำหน้าที่ :-

(1) ร่วมกันลงทุนก่อสร้างโรงสูบน้ำจากสระรับน้ำ ระบบท่อจ่ายน้ำ เพื่อนำน้ำจากสระรับน้ำไปยังแปลงเกษตรกรรมของสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำแต่ละราย เพื่อใช้ประโยชน์

(2) ร่วมกันบำรุงรักษา ซ่อมแซม ระบายน้ำ เครื่องสูบน้ำ ท่อจ่ายน้ำ ในส่วนของกลุ่มผู้ใช้น้ำให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา

(3) ร่วมกันเสียดำสูบน้ำของสถานีสูบน้ำหลัก

(4) ร่วมกันเสียดำสูบน้ำของโรงสูบน้ำประจำระบายน้ำในกลุ่มผู้ใช้น้ำของตน

4) เกษตรกรทุกแปลงต้องลงทุนขุดบ่อน้ำประจำแปลงเพื่อใช้เก็บน้ำและจัดหาเครื่องสูบน้ำ/วางท่อระบบกระจายน้ำในแปลง เพื่อให้มีการใช้น้ำในการปลูกพืชอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

5) ในกรณีที่แหล่งน้ำหรือน้ำต้นทุนเกิดภาวะขาดแคลนหรือแห้งแล้ง เกษตรกรจะยินยอมให้กรมชลประทานทำการจัดสรรปริมาณน้ำในสัดส่วนที่ลดลงตามที่เห็นสมควรหรือแม้กระทั่งให้ระงับการสูบน้ำได้

3. กิจกรรมเสริมที่รัฐจะต้องช่วยเกษตรกร

(1) รัฐจะสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรในการหาแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาก่อสร้างระบบท่อจ่ายน้ำ และระบบให้น้ำในแปลงเกษตรกรรม โดยประสานงานร่วมกับ ชกส.

(2) รัฐจะช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกร ในการบริหารโครงการช่วงใช้งาน โดยสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรให้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำทำหน้าที่บริหารโครงการ ตลอดจนทำการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้สามารถดำเนินการไปได้ และคอยติดตามช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยผ่านหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ ฯลฯ

4. ปัญหาและแนวทางแก้ไข

ในการดำเนินงานก่อสร้างโครงการย่อย ของโครงการชลประทานระบบท่อส่งน้ำ ตั้งแต่เริ่มการทำประชาพิจารณ์โครงการ จนกระทั่งก่อสร้างเสร็จและเริ่มงานบริหาร โครงการช่วงใช้งาน อาจประสบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งได้ประมวลรวบรวมไว้พร้อมด้วยข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขตามรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

ปัญหา

1. การริเริ่มโครงการ
2. การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ
3. การตั้งคณะกรรมการ 3 ด้าน
4. การหาแหล่งเงินทุน
5. การออกแบบท่อจ่ายน้ำ โรงสูบน้ำของเกษตรกรและระบบให้น้ำในแปลง

แนวทางแก้ไข

ต้องประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเกษตรกรยอมรับว่าโครงการนี้ถ้าไม่มีการสูบน้ำก็จะไม่ได้น้ำและต้องร่วมลงทุนด้วยส่วนหนึ่ง มิฉะนั้นก็เริ่มโครงการไม่ได้

เป็นวิธีที่จะให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันช่วยตัวเองทำการบริหารการใช้น้ำ การผลิต การตลาด และการหาทุนในโครงการ ควรชักนำให้เกษตรกรไปดูความสำเร็จขององค์กรผู้ใช้น้ำในโครงการอื่นเป็นตัวอย่าง

โครงการเกิดขึ้นใหม่ก็ต้องมีอัตรากำลังเพิ่มขึ้น ถ้าจัดอัตรากำลังเดิมได้ไม่พอก็สมควรจ้างเพิ่ม และต้องทำการฝึกอบรมให้บุคลากรด้านนั้นๆ ได้ดี

1. ชกส.เป็นแหล่งเงินทุนหลักของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร 5 คน สามารถค้าประกันกันเองได้ รัฐต้องสนับสนุนโดยอธิบายโครงการให้ ชกส. ทราบนโยบายเป็นการสนับสนุนเกษตรกร

2. ควรพิจารณาจัดตั้งระบบเงินทุนหมุนเวียนให้กระจายอย่างเป็นธรรมแก่เกษตรกรอีกทางหนึ่งเพื่อมีทุนก่อสร้างต่อจากรัฐ

กรมชลประทานต้องช่วยเหลือแนะนำกลุ่มเกษตรกรระดับสระรับน้ำให้เข้าใจเรื่องการวางท่อตามแนวที่เสนอไว้แล้วในรายงานการศึกษาความเหมาะสม และขนาดของโรงสูบน้ำ และบ่อเก็บน้ำของแต่ละแปลงเกษตรกรกรรม ส่วนระบบให้น้ำในแปลง ก็ช่วยดูและให้คำแนะนำให้เกษตรกรสามารถทำได้ตามความเหมาะสม เช่น ระบบให้น้ำในแปลงบางส่วนอาจใช้ระบบแรงโน้มถ่วงโลกแทนได้ก็ให้ใช้ได้

6. การถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้เกษตรกร

นอกจากจะมีการอบรมและเยี่ยมชมเกษตรกรเป็น
ครั้งคราว รัฐต้องจัดบุคลากรให้

1. มีส่วนร่วมในกิจการของกลุ่มโดยติดตามตรวจสอบ
ปัญหาต่างๆ และจัดการแก้ไขให้

2. จัดให้มีระบบเกษตรกรสอนเกษตรกร ช่วยเสริมงาน
ถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยบุคลากรที่รัฐได้มอบหมายไว้เป็น
มือทำงานให้แก่โครงการ เผื่อติดตามตรวจสอบปัญหา และ
ประสานงานให้ผู้ชำนาญงานด้านนั้นๆ มาช่วยแก้ไข จัดทำ
แผนถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นระยะๆ ในลักษณะส่งเสริม
กิจกรรมต่อเนื่อง

ข้อดีและข้อเสียของระบบท่อส่งน้ำและระบบคลองส่งน้ำ

ข้อดีของระบบท่อส่งน้ำ	ข้อเสียของระบบท่อส่งน้ำ
<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสูง มีการสูญเสียน้ำในระบบส่งน้ำน้อยมาก ทำให้ส่งน้ำได้อย่างทั่วถึงและประหยัดน้ำต้นทุน 2. เป็นระบบที่สามารถส่งน้ำให้แก่พื้นที่ที่อยู่สูงซึ่งไม่สามารถที่จะนำได้โดยระบบแรงโน้มถ่วงของโลก 3. ไม่ใช้พื้นที่ในการก่อสร้างแนวท่อนักทำให้ประหยัดค่าเวนคืนที่ดิน 4. ใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างน้อย 5. ใช้ได้กับสภาพภูมิประเทศทุกแบบโดยแนวท่อสามารถตัดตรงผ่านภูมิประเทศที่เป็นลูกเนินสูงๆ ต่ำๆ ได้ ทำให้ประหยัดค่าก่อสร้าง 6. เกิดความเสียหายกับตัวท่อส่งน้ำได้ยาก เนื่องจากระบบส่วนใหญ่อยู่ใต้ดิน 7. ช่วยลดความขัดแย้งในการแก่งแย่งน้ำลงได้ 8. เป็นระบบที่สอดคล้องและสนับสนุนกับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในไร่มาตามแนวทฤษฎีใหม่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งน้ำด้วยระบบสูบน้ำ ทำให้ค่าใช้จ่ายสูง 2. ตรวจสอบความเสียหายได้ยาก เนื่องจากระบบส่วนใหญ่อยู่ใต้ดิน 3. การซ่อมแซมและบำรุงรักษาทำได้ยากกว่าระบบคลองส่งน้ำและราคาแพง 4. ราษฎรที่อยู่ใกล้แนวท่อส่งน้ำ ไม่สามารถให้ประโยชน์เป็นแหล่งน้ำอุปโภค-บริโภค แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ หรือแหล่งอาหารได้ 5. ในการก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำมักจะวางแนวท่อไปตามแนวถนนที่มีอยู่เดิมเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่เพิ่มระบบคมนาคมในพื้นที่โครงการเหมือนระบบคลองส่งน้ำ

ข้อดีของระบบคลองส่งน้ำ	ข้อเสียของระบบคลองส่งน้ำ
<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งน้ำด้วยระบบแรงโน้มถ่วงของโลก ทำให้ประหยัดพลังงานและค่าใช้จ่าย 2. ตรวจสอบความเสียหายได้ง่าย เนื่องจากระบบทั้งหมดอยู่บนผิวดิน 3. ซ่อมแซมและบำรุงรักษาได้ง่าย ราคาถูก 4. ราษฎรที่อยู่ใกล้คลองส่งน้ำ สามารถใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภค แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และแหล่งอาหาร 5. ในการก่อสร้างคลองส่งน้ำจะทำถนนในคลองควบคู่ไปด้วย เป็นการเพิ่มเส้นทางคมนาคมภายในพื้นที่โครงการ 6. ไม่ต้องใช้เทคโนโลยีสูง ในการก่อสร้างไม่จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญควบคุม 7. วัสดุที่ใช้ก่อสร้างหาได้ง่ายในท้องถิ่น 8. ในกรณีเกิดน้ำท่วม สามารถดัดแปลงใช้เป็นคลองระบายน้ำ เพื่อผันน้ำออกจากพื้นที่ได้ 9. เป็นระบบที่กรมชลประทานใช้มานาน จึงมีความชำนาญในการก่อสร้างและบำรุงรักษา รวมทั้งมีเครื่องจักรเครื่องมือที่ใช้กับระบบคลองส่งน้ำเป็นจำนวนมาก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นระบบที่มีการสูญเสียในระบบส่งน้ำมาก ทั้งจากการระเหย และจากการถูกนำน้ำออกไปจากระบบโดยราษฎรที่อยู่ริมคลอง ซึ่งอาจทำให้ปริมาณน้ำที่ปลายคลองไม่เพียงพอ 2. ไม่สามารถจัดสรรน้ำให้แก่พื้นที่ที่อยู่สูง เนื่องจากส่งน้ำด้วยระบบแรงโน้มถ่วงของโลก 3. ต้องใช้ที่ดินมากในการก่อสร้างคลองส่งน้ำ ทำให้สิ้นเปลืองค่าเวนคืนที่ดิน 4. ใช้เวลาในการก่อสร้างนาน 5. เหมาะกับสภาพภูมิประเทศที่ค่อนข้างราบ ถ้าเป็นพื้นที่สูงๆ ต่ำๆ จะต้องวางแผนคลองให้ลัดเลาะไปตามลูกเนิน ทำให้ค่าก่อสร้างสูงกว่าระบบท่อ 6. เกิดความเสียหายกับตัวคลองส่งน้ำ และอาคารประกอบได้ง่าย เนื่องจากระบบทั้งหมดอยู่บนผิวดิน 7. ในกรณีที่มีน้ำน้อย อาจเกิดการแย่งน้ำภัยโดยทางราชการ ไม่สามารถควบคุมการจัดสรรน้ำได้

สำนักวิชาการ

www.parliament.go.th/library/

บริการวิชาการ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์

- ❖ ด้านการเมืองการปกครอง ความมั่นคง การทหาร การยุติธรรม กฎหมายระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อนุญาโตตุลาการ ทฤษฎีเส้นทางปัญญา

ติดต่อ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๒ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๔-๕๙

- ❖ ด้านเศรษฐกิจ พาณิชย์ การเงิน การคลัง การธนาคาร การลงทุน งบประมาณ ประกันภัย อุตสาหกรรม คมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเกษตรและสหกรณ์

ติดต่อ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๒ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๑ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๔-๕๙

- ❖ ด้านสังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม แรงงานและสวัสดิการสังคม เด็ก สตรี

การสาธารณสุข การท่องเที่ยว การกีฬา วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม การพลังงาน

ติดต่อ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๓ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๕๔-๕๙

วันจันทร์ - ศุกร์ เวลาราชการ

บริการวิชาการ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน

๑. ศูนย์บริการวิชาการเฉพาะกิจ (Academic Service Center) บริการค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการทุกสาขาวิชา

ณ อาคารรัฐสภา ๑ ชั้น ๑ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๑๘ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๒๒

๒. ศูนย์สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (E-knowledge Services) บริการค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการทุกสาขาวิชา บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล LEXIS-NEXIS, ฐานข้อมูล ABI/Inform, ฐานข้อมูลDAO : Dissertation Abstracts Online, ฐานข้อมูล NEWSCenter, ฐานข้อมูล TFRC Econ Analysis, สยามจดหมายเหตุ, กฤตภาคข่าว (News Clipping), กฎหมายที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ณ อาคารรัฐสภา ๑ ชั้น ๓ โทร ๐ ๒๒๔๔ ๑๔๗๗ โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๔๗๘

วันจันทร์-ศุกร์ เวลา ๘.๓๐ - ๑๖.๓๐ นาฬิกา

วันประชุมสภา เวลา ๘.๓๐ - ๑๙.๓๐ นาฬิกา

แผนผังศูนย์บริการวิชาการเฉพาะกิจ

Academic Service Center

อาคารรัฐสภา ๑ ชั้น ๑

แผนผังศูนย์สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

E-Knowledge Services

อาคารรัฐสภา ๑ ชั้น ๓

